ANALİZ · İltica ve Göç

Beraat Kararı Zulmü Ortadan Kaldırmaz: Menşe Ülkedeki Beraat Kararının İltica Başvurusuna Etkisi

4 Eylül 2026 · Amsterdam Law Center · 6 dk okuma

Keyfi ve ayrımcı uygulamalar, kişilerin suç teşkil etmeyen eylemlerinin cezalandırılması ve hak ve özgürlüklerinin ellerinden alınmasına dayalı iltica başvuruları, menşe ülkedeki zulüm temeli ile bağlantılı iltica talepleridir. Menşe ülkede grup üyelerine geçmişte uygulanan zulüm ve baskı, aynı zamanda geleceğe yönelik bir risk projeksiyonu içerir. Bu nedenle, iltica oturum görüşmesinde geçmişte yaşanan zulüm ile geleceğe yönelik riskin bir arada değerlendirilmesi gerekir.

Menşe ülkedeki uydurma bir ceza kovuşturması beraat ile sonuçlansa bile, bu durum başvurucunun zulüm korkusunu ve buna bağlı geleceğe yönelik endişesini destekleyen açık ve somut bir delil niteliğindedir. Yargılama

sonucunda beraat kararı verilmesiyle birlikte, geleceğe yönelik risk projeksiyonunda bir farklılaşma oluştuğu ileri sürülebilir. Ancak zulüm korkusunun varlığı; uydurma kovuşturma, Yeterlilik Direktifi (2011/95/AB Yönergesi) ve mahkeme içtihatları kapsamında değerlendirildiğinde, geleceğe yönelik zulüm riskinin olasılığında bir değişiklik olmadığı kabul edilmektedir.

Uydurma Kovuşturma (Fabricated Prosecution)

Uydurma kovuşturma, başka bir ifadeyle yargı eliyle maskelenmiş zulüm, devletlerin muhalif olarak gördüğü kişileri susturmak, cezalandırmak veya etkisiz hâle getirmek amacıyla yargılama yetkisini açıkça kötüye kullanarak yargıyı bir silaha dönüştürmesini ifade eder. Yüksek mahkemelerin içtihatlarında, ceza kovuşturmalarının veya cezai yaptırımların orantısız, düşmanca ve ayrımcı nitelik taşıması durumunda zulüm eylemi oluşturabileceği kabul edilmektedir. Bu bağlamda, söz konusu ceza yargılamasının "uydurulmuş" olduğuna dair güçlü bir şüphenin bulunması hâlinde, başvurucunun menşe ülkesine iade edilmesi durumunda zulme maruz kalma riskinin devam edeceği kabul edilmelidir.

Uydurma kovuşturmada, ceza kanununda tanımlanmış bir suçun varlığı aranmaz.

Suçlama konusu, kişinin hukuka uygun eylemleridir. Hukuka uygun bir eylem sistematik olarak geçmişte kovuşturma konusu olmuşsa, gelecekte de kovuşturma konusu olabilir. Kişinin hukuka uygun başka bir eyleminin ne zaman yeni bir kovuşturmanın konusu hâline geleceğini bilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, geleceğe yönelik olarak kişinin hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması ve zulme maruz kalması riski her zaman mevcuttur.

Kasıtlı veya fabrike edilmiş dosyalar, yasa normlarının keyfi olarak uygulandığını, yargının bağımsız olmadığını, hukuka uygun eylemlerin suça dönüştürüldüğünü ve muhaliflere karşı uydurulmuş deliller ile dayanaksız ceza dosyalarının sistematik olarak kullanıldığını ortaya koyuyorsa, beraat kararı davanın hukuki değil, siyasi bir enstrüman olduğuna ilişkin kanıt teşkil eder. Bu nedenle, beraat kararına zulüm riski bakımından geleceğe yönelik olumlu bir sonuç bağlanamaz.

Türkiye'de uzun süredir yargı sistemi, zulmün bir aracı olarak kullanılmaktadır. Hak ve özgürlükler, yargı eliyle gasp edilmekte; muhalifler yargısal taciz altında sindirilmektedir. Beraat kararı verilmesi ve uydurulmuş davanın sona erdirilmesi, kovuşturmanın temel amacını ortadan kaldırmaz. Kovuşturmaya başlama iradesi, yargılamanın motivasyonu ve yargılama sürecinin kendisi, uydurulmuş davanın niteliğine ilişkin açık kanıt teşkil eder.

AİHM Perspektifi

AİHM kararlarında, menşe ülkedeki her ceza kovuşturmasının veya yakalama kararının otomatik olarak zulüm olarak kabul edilmediği; ancak bunların iltica değerlendirmesinde bağımsız ve ciddi bir faktör oluşturabileceği ortaya konulmaktadır. Ayrımcı veya orantısız nitelikteki ceza kovuşturmaları ise açıkça zulüm kapsamında değerlendirilmektedir. Mahkeme, uydurma veya siyasi amaçlı kovuşturmaları zulmün bir biçimi olarak değerlendirmektedir. Buna örnek olarak, Sergei Magnitsky ve Aleksei Navalny davalarında kabul edilen "kovuşturma yoluyla zulüm" yaklaşımı gösterilebilir. Her iki vakada da söz konusu kişiler, devlet içindeki yolsuzlukları ifşa etmeleri nedeniyle uydurma davalarla tutuklanmıştır.

AİHM, beraat ve benzeri kararların ardından menşe ülkenin zulme zemin hazırlayan tutumunu değiştirip değiştirmediğini esas almaktadır. Uydurulmuş kovuşturma yoluyla zulmün gerçekleştiği bir ülkede devletin tutumunda herhangi bir değişiklik meydana gelmemişse, zulme maruz kalma riskinin devam ettiği kabul edilmektedir. Devlet eliyle sürdürülen sistematik zulüm ve hukuksuzluk devam ettiği sürece, geleceğe yönelik zulüm riskinin de devam edeceği kabul edilmelidir.

AB Adalet Divanı Perspektifi

AB Adalet Divanı (ABAD), ceza kovuşturmalarının ve cezai yaptırımların orantısız veya ayrımcı nitelik taşıması hâlinde zulüm eylemi oluşturabileceğini; menşe ülkedeki davanın düşürülmesi veya beraat kararıyla sonuçlanmasının ise zulüm korkusunu otomatik olarak sona erdirmediğini kabul etmektedir. Buna göre, altta yatan zulüm riskinin beraat kararı veya tek bir davanın sonucundan bağımsız olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Divan, yalnızca hapsedilmenin değil, ayrımcı nitelikteki cezai kovuşturmaların da zulüm eylemi oluşturabileceğini belirtmektedir. Eğer dava siyasi saiklerle açılmışsa, bu durum zulüm niteliği taşıyabilir. Beraat kararı verilmiş olması, kişinin geçmişte bu zulme maruz kaldığı gerçeğini değiştirmez.

Divan, 4 Haziran 2026 tarihinde verdiği "Ebilum kararı(C-440/25)" ile geçmişte var olan zulmün, geleceğe uzanan haklı bir zulüm korkusu oluşturabileceğini ve aksini ileri süren göç idarelerinin bunu ispatla yükümlü olduğunu karara bağlamıştır.

2011/95 Sayılı Yönerge: Zulüm Korkusu ve Zulüm Eylemleri

Madde 4/4: Zulüm Korkusu

Nitelik Yönergesi'nin 4. maddesine göre, başvuru sahibi geçmişte zaten zulme maruz kalmışsa veya doğrudan ciddi bir zarar tehdidi almışsa, bu durum gelecekte de zulme uğrayacağına dair güçlü bir karine oluşturur. Menşe

ülkedeki koşulların köklü, kalıcı ve makul bir şekilde değiştiğine dair somut gerekçeler bulunmadığı sürece, idarenin geçmişte zulme uğramış bir kişinin gelecekte zulme uğrama korkusunun haklılığını kabul etmesi gerekir.

Geçmişte yaşanan zulüm, gelecekteki zulme ilişkin bir karinedir. Menşe ülkedeki rejimde veya zulmü gerçekleştiren güç odağında bir değişiklik olmadığı sürece, bu karinenin aksini ileri süren tarafın bunu ispat etmesi gerekir. Avrupa Adalet Divanı tarafından verilen “Ebilum kararı(C-440/25)” da bu prensibe dayanmaktadır.

Madde 9: Zulüm Eylemleri

- Kendileri başlı başına ayrımcı olan veya ayrımcı bir şekilde uygulanan yasal, idari ve/veya adli tedbirler zulüm eylemi kapsamında değerlendirilebilir.
- Orantısız veya ayrımcı nitelikteki kovuşturma veya cezalandırmaların varlığı hâlinde zulmün mevcut olduğu kabul edilebilir.

Kimlik ve grup aidiyeti nedeniyle rejim tarafından kişiler hedef alınabilir. Yasalar, düzenlemeler ve adli veya idari tedbirler ayrımcı ve düşmanca bir anlayışla uygulanabilir. Zulüm potansiyeli aynı şekilde devam ediyorsa, kişinin veya grubun profili hâlen zulüm riski altında demektir. Bu risk gelecekte herhangi bir zamanda ortaya çıkabilir. Dolayısıyla belirsiz olan zulüm riskinin kendisi değil, bu riskin ne zaman gerçekleşeceğidir.

Sonuç

Beraat kararı verilmiş olması, kişinin geçmişte bu zulme maruz kaldığı gerçeğini değiştirmez. Aksine, beraat kararı, “haklı korku” eşiğinin aşılması ve gelecekteki riskin varlığının değerlendirilmesi bakımından dikkate alınması gereken bir delil niteliği taşıyabilir.

Gelecekteki zulüm riskinin varlığının değerlendirilmesinde, devletin kişi ve mensup olduğu gruba yönelik süregelen ilgisinin (negative interest) devam edip etmediğine odaklanılmalıdır. Bu ilgi devam ediyorsa, beraat kararına rağmen kişi ve grup profili hâlen zulüm riski altında olabilir. Beraat kararı tek başına kişinin hedef hâline getirilmesine neden olan profilini ortadan kaldırmaz.

Özellikle bağımsız olmayan bir yargı makamı tarafından verilen beraat kararının, kişinin yeniden zulme maruz kalmayacağı veya kişi güvenliğinin sağlanacağı konusunda tek başına bir garanti oluşturduğu kabul edilemez. Kovuşturmanın işlenen bir suç veya gerçek bir hukuki mesele nedeniyle değil; kişinin kimliği, aidiyeti veya düşünceleri nedeniyle yürütüldüğü durumlarda, kişinin kimliğini, aidiyetini veya düşüncelerini değiştirmemesi hâlinde zulüm riskinin devam edebileceği gerçeği değişmez.

Av. Bilal Çalışır

Bu belge 23 Kasım 2026 tarihinde amsterdamlawcenter.com adresinden indirildi. Güncel sürüm:

https://amsterdamlawcenter.com/tr/beraat-karari-zulmu-ortadan-kaldirmazmense-ulkedeki-beraat-kararinin-iltica-basvurusuna-etkisi/